

عنوان مقاله:

بن مایه های آشنایی زدایی در حوزه ترکیب پذیری واژگانی؛ با نگاهی تطبیقی به شعر معاصر ایران و عراق

محل انتشار:

پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت، دوره 10، شماره 4 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

فاروق نعمتی - دانشیار گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

رضا کیانی - دانش آموخته دکتری زبان و ادبیات عربی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

خلاصه مقاله:

آفرینش تصاویر شاعرانه در بستر ترکیب های اضافی یا وصفی بدیعی که از هنجارهای متعارف زبان فاصله گرفته اند، هرگاه که با نوآوری هدفمند شاعران همراه بوده است و به ایجاد پیوندهای عمیق میان واژگان منجرگشته، شعر را در هاله ای از تخیل ناب شاعرانه فرو برده اند و مخاطب را به کشف ظرافت های نهفته در لایه های معنایی واژگان برانگیخته اند. در فرآیند ترکیب پذیری واژگانی، کیفیت واژه گزینی و همنشین کردن کلمات با یکدیگر، نمودی از ضعف یا توانایی شاعران را در بهره وری از ظرفیت های زبانی نشان می دهد. شاعری که در خلق تصاویر شعری، پیوسته از ترکیب واژگان تکراری بهره می گیرد، باری از کسالت را بر ذهن مخاطب تحمیل می نماید و چشم اندازی متروک را در برابر دیدگان او می گشاید. در چنین فضایی که همه چیز بوی عادت می دهد، شاعران معاصر ایران و عراق، با توجه به قرابت های خاص فکری و فرهنگی، برای نجات واژگان از قید تصویرهای تکراری، هنجارهای معنایی زبان را از طریق ساخت های ترکیبی نوپا، مورد تعرض قرار داده اند. هجوم بی وقفه شاعران این دو سرزمین به قواعد معنایی حاکم بر هم آیی واژگان و جسارت آنان در به کارگیری ظرفیت های موجود در زبان، گاه با ساخت مشابه ترکیبات نوینی همراه بوده است که خواننده برای نخستین بار، برخورد با آن ها را تجربه می نماید. مبنای کار نگارندگان در این پژوهش، پاسخ به این پرسش است: مهم ترین بن مایه هایی که به شکل مشترک در سروده های شاعران معاصر ایران و عراق، به تلفیق میان واژگان دور از هم منجر گشته است و عرصه معنایی زبان را گسترده، کدامند؟ یافته های این تحقیق نشان می دهد که بهره برداری از ترکیبات نوین در ساختار کلام شاعران امروز ایران و عراق، با گشایش چشم اندازهای بدیع معنایی، به شعر آنان تحرکی تازه و عادت گریز بخشیده است.

کلمات کلیدی:

موتیف، آشنایی زدایی، ترکیب پذیری واژگانی، شعر معاصر

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1537822>

